



EEN ZWARTE NACHT

DOOR

G. VAN TEIJLINGEN

Op zee, een stoomlogger met 600 kantjes haring. Dat beteekent naar huis gaan. En wel zoo snel mogelijk. Voor zoover er gelegenheid was, is de haring geëkaakt. Met het laatste schot echter een enorme vangst gehad, waardoor het meerendeel gestuurd. Bovendien nog gestort. Er is haast bij 't werk geweest, want de stuur heeft gezegd „de barometer zakt als een gek”. Storm op til. Daarom alles zooveel mogelijk onder de luiken geborgen. Dan is het schoon schip. De vischzeiltjes zijn gereefd en bungelen nu doelloos heen en weer.

De wind is een slag gedraaid. Hij waait uit het Noord Westen.

De maan komt al op. Een flauwe kring omcirkelt haar. Er verschijnen wolken. Eerst langzaam, dan sneller. De barometer trekt zich nog verder terug.

„'t Wordt mis, manne!” zegt de schipper. „Ik neem met Aai de eerste wacht.” Het heldere licht van de maan verdwijnt. De maanschijf duikt telkens weg. Met korte tusschenpoozen. Daarna met langere. Tenslotte komt ze nog maar

een enkele maal te voorschijn. Toch wordt het niet geheel donker. De wolken zijn dun als gordijnstof. Daardoor krijgt alles een onwezenlijke uitdrukking. Bijna onheilspellend door het grauwe woelige water.

De wind neemt toe, wordt sterker. Vaak met onverwachte vlagen. Onberekenbaar. De zee wordt ruwer. Bonken slaan onophoudelijk tegen het diepliggende schip, spatten fluitend stuk op en over de reeling.

„Het zal een krachtproef worden,” denkt de schipper. Weer neemt de lucht een andere vorm en kleur aan. Dik, melkachtig. De zee is blauw wit. Eén stuk schuim om de boot. De wind giert door het staand want, huult langs de weeflijnen, rukt woest aan het gereefde fokke en grootzeiltje. De golven beuken en donderen tegen de steven, slingeren zich als ongere monsters over 't dek en vliegen aan flarden op de brug. Storm! Storm!

In 't vooronder ligt de bemanning, probeert te slapen. Enkelen gelukt het Doodmoe van het haastige, zware werk. Moe ook van het geraas tegen de „muur”.



„Wat is het, vader?”

De anderen doezelen. Schoon versuft en afgemat van het zwoegen, kunnen ze niet geheel in slaap vallen. Ze zien in hun verwarde brein de massa's water tegen het schip aanbolderen. Ze voelen en hooren, dat het spant. Enkele centimeters van hen af staan klauwen klaar om te grijpen, snel, onbarmhartig.

Thuis zitten ze in angst, daar kan je van op an. De vrouw ligt natuurlijk wakker. Hoe zouden de kleinen het maken? Die slapen nou. Man, man wat gaan ze buiten te keer. 't Is nou toch wel erg bar. Hondenweer. Goed, dat alles klaar is, anders zou het een mooi stel geworden zijn. Zulk weer en dan een volle vleet. Mooie vangst gehad. 't Kan een goeie besomming geven. Nou, 't mocht wel eens.

Boven aan dek. Er valt er niet aan te denken om ze in 't vooronder te gaan porren. Stortzeeën slaan tegen de ruiten van de stuurkast. Ze lijken wel waanzinnig. Schipper en Aai staan beiden aan 't rad. Het trekt kolossaal.

Aai met de bakkebaardjes is de oudste. Hij is weduwnaar. Zijn kinderen zijn alle getrouwd. Hij heeft weinig om aan te denken. Hij leeft met z'n schip en de

bemanning. De boot is niet nieuw meer. Maar er kan toch wel een buitje komen. 't Is nou anders een beetje tè. Hij voelt de verantwoordelijkheid van den schipper mee.

Deze heeft nog een zootje van twaalf jaar, voor een kostreisje meegenomen. Zou de jongen beneden al slapen? Was 't niet verkeerd geweest hem nou al mee te nemen? Maar hij wilde graag, moest en zou zeeman worden. Hij weet in elk geval wat zeeman zijn beteekent. Wat zee is. Want hij zal zeker niet slapen. Wat zal moeder in angst zitten. Ze was er toch al zoo op tegen. Ze was erg zenuwachtig geweest. Anders nooit. Zoo'n mensch

zou je werkelijk zelf ook nog van je stuk brengen.

Ze maakt zich nou verwijten, daar kon je zeker van wezen.

't Was anders wel knap raak. Wat steunt alles.

„Zie je dat” schreeuwt hij tot Aai. „De krebbes slaan kapot.”

Door het voortdurend beuken van de golven barsten de planken van de kribben aan stuur- en bakboord. Manden, planken, geesten (houten rollen met stalen punten aan weerszijden) schieten met het water mee. De spijker-vaste kist met gereedschap en kurken volgt een oogenblik daarna.

„As we der door komme is het een wonder. Zoo heb ik 'et nog nooit mee-gemaak.” Aai's lippen bewegen. Flarden van woorden dringen tot den schipper door: „ . . . hale niet . . . afwachte . . . in Gos-hand schip . . . ”

't Is of bij die meer vermoede dan verstaanbare woorden een beklemming van den schipper wijkt. Een zekere verlichting over hem komt.

Zoo, alsof hij boven iets uitgetild wordt. Aai heeft gelijk. Gos-hand . . .

Hij staat rustig nu, ofschoon alle

spieren tot het uiterste gespannen zijn. En wonderlijk. Het is ineens duidelijk voor hem. Net alsof hij het van het kompas afleest. Dat halen we er niet meer door. Dat is het laatste. Met een knal springt het vischzeil van de balie. Wild onstuimig zwiept het nu heen en weer. En plotseling priemt een gedachte in schippers hersens: „Maar . . . maar de jongen. Mot die nou ook het leven uit. Nee, nee, dat is onmogelijk. God, bewaar hem in elk geval.”

Met een ruk vliegt de deur van de cabine open. De stuurman strompelt binnen. Hij heeft kans gezien de afstand van het achteronder tot de brug met horten en stooten af te leggen. Het water stroomt van zijn zuidwester en oliejas. „Dat wordt mis hoor!” Meer zegt hij niet.

Zwijgend staan ze met hun drieën. Ieder met z'n gedachten. Springend van een het op het andere.

„Ik ga eve naar m'n jonge” zegt schipper. „Jullie kenne wel eve alleen af hè?”

Buiten smijt een ontzaggelijke wind hem neer. Hij grijpt een stang. Komt kruipend op 't dek terecht. Een stuk water wil hem wegsleuren. Krampachtig houdt hij zich aan het ketelhuis vast. Tand op elkaar, groote knuisten tot knappen toe geklemd. Voet voor voet stoot hij verder. Twee wilde sprongen en hij is binnen de kap. 't Water achtervolgt hem. — Beneden is een zekere rust. De wind huilt hier niet zoo gruwelijk.

De jongen slaapt . . . „Kom Jan, wakker jongen.” Met geweld houdt hij z'n stem in bedwang. Zijn jongen omkomen?

Jan wordt wakker, wrijft zich de oogen uit. Kijkt dan plotseling met angst-oogen naar den grooten man in druipnat olie-



Alleen de jongen drijft op z'n zwemvest.

goed. Hoort ook het bonken van de zee. Het stooten en steunen van het schip. „Wat is het vader? Wat een herrie! Er gebeurd toch niks hé? U blijft toch hier? Oh, hoor nou toch es! Vergaan we?”

„Nee jonge, nog niet” voegt hij er zachter aan toe. Vader kijkt zoo bedroefd. Zenuwachtig snikt het kereltje „Vader, komme we nou niet meer thuis. En Moeder?”

„Welzeker Jan, nou eve flink weze. Doe je goed an. Zoo, en dat zwemvest er over heen. Je kan nooit wete hè!”

Plotseling een slag zoo hevig, dat het geheele schip trilt. Er slaat water naar binnen. Woest gedreun tegen de wand waar het netruim is.

„We zinken!” schreeuwt de schipper uit. „God, één oogenblik nog voor de jongen!” Met een sprong is hij bij de trap, twee, drie reuzenstappen brengen hem boven. Verbijstering; in één blik

ziet hij: Een kokende zee buiten en binnen het schip. De stuurcabine half weggeslagen. De seinlampen slaan stuk. Flauwe omlijning. Da's een grondzee geweest. De luiken weg, het water woelt schuimend met donderend geraas naar beneden. We zinken. Het is uit. Onherroepelijk. Een stuk hout drijft snel voorbij. „Pak beet Jan, gauw.”

Onwillekeurig gehoorzaamt de jongen, niet in staat iets terug te zeggen. Nog hoort hij vader roepen: „Zeg tegen moeder dat ik bij God ben. Dag jongen. Dag Jan.” Dan is hij weg. Met het hout over de verschansing, die nu gelijk met het water staat. De schipper springt nog naar de cabine, hoort uit het vooronder doffe onverstaanbare

kreten, dan niets meer Zijn ge-
laat vertrekt zich smartelijk, als één
groot intens verdriet. „Bewaar onze
zielen, Barmhartig va” De zin
wordt niet voleindigd. Een laatste schok
als een stuiptrekking vaart door het
zinkende schip. Het verdwijnt onder
de brullende golven Alleen de
jongen drijft op zijn zwemvest. De be-
manning heeft geen gelegenheid meer
gehad om door de nauwe trapopening
boven te komen.

Dertien man zijn verloren. Geboren
worden, leven, sterven De weg
van alle vleesch. Opkomen, ondergaan.

De jongen wordt den volgenden dag
door de bemanning van een logger
gered.

O Tempora, o Mores!

Dogma's zijn dwaas, en het geloof bezwaart
Superieure vrouwen, slappe dichters,
Die tuk zijn op iets zonderlings, en lichters
Dan God ons heeft geboden en verklaard.

Het duurt niet lang meer, onze broeder Dier
Zal ons humaniteit en onschuld leeren.
Wij loopen toch al bijna zonder kleeren;
Gras eten wordt gezond en geeft plezier.

Zij babb'len over „vele mogelijkheden”,
Mystiek van vliegtuig en automobiel,
En 't laatste snapshot van hun leege ziel
Juist toen een eed'le geest kwam binnentreden.

't Kampvuur gevoed met hout van her en der
Vlamt als symbool der wereldziel naar boven.
Zij zijn gelooviger dan die gelooven
En hun vroomheid is hard en kwellender.

Zij kozen zich een heiland naar hun aard,
Jong en verward en knap in engelsch vloeken.
God schatte hen, meer is hun hart niet waard
Maar Hij komt Zelf tot zielen die Hem zoeken.

WILLEM DE MÉRODE